

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

બૈતરણી ગ્રામીણ બેંક

વિરુદ્ધ

પદ્મજ કુમાર અને અન્યો

સપ્ટેમ્બર ૧૦, ૨૦૦૩

[એમ. બી. શાહ અને ડૉ. એઆર. લક્ષ્મણન, જેજે.]

સેવા કાયદો:

પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંકો (અધિકારીઓ અને અન્ય કર્મચારીઓની નિમણૂક અને બઢતી) નિયમો, ૧૯૮૮:

બેંકિંગ સર્વિસ રિફ્રેશમેન્ટ બોર્ડ (બી. એસ. આર. બી.) દ્વારા કરવામાં આવેલી નિમણૂકો-અધિકારીઓ અને ફિલ્ડ સુપરવાઈઝર્સ-ચૂંટણીઓ-નાણાકીય કટોકટીને કારણે બેંક દ્વારા બી. એસ. આર. બી. ને મૂકવામાં આવેલા મૂળ ઇન્ડેન્ટને પરિણામોના પ્રકાશન પહેલા જ કાપી નાખવામાં આવ્યા હતા-જોકે, બી. એસ. આર. બી. એ મૂળ ઇન્ડેન્ટના આધારે ઉમેદવારોને નામાંકન પત્રો મોકલ્યા હતા, પરિણામો પ્રકાશિત કર્યા હતા અને પસંદગીની જાણ પણ કરી હતી-પરંતુ ઉમેદવારોની નિમણૂક કરવામાં આવી ન હતી-રિટ કાર્યવાહીમાં ઉચ્ચ અદાલતે બેંકને ઉમેદવારોને નિમણૂકના આદેશો જારી કરવા નિર્દેશ આપ્યો હતો-પકડની ચોકસાઈ:પરિણામોની જાહેરાત પહેલાં અથવા પછી પણ ઇન્ડેન્ટની કાપણી અને સમીક્ષામાં કોઈ પ્રતિબંધ નથી-કોઈપણ અથવા તમામ ખાલી જગ્યાઓ ભરવા માટે બેંક કોઈ જવાબદારી અથવા કાનૂની ફરજ હેઠળ નથી-ઉમેદવારોએ સંબંધિત હોદ્દાઓ પર નિમણૂક કરવાનો કોઈ અસમર્થનીય અધિકાર મેળવ્યો ન હતો-જો કે, પક્ષો વચ્ચે ન્યાય કરવા અને ઇક્વિટીનું સંતુલન જાળવવા માટે પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંકો અધિનિયમ, ૧૯૭૬ બહાર પાડવામાં આવેલ ચોક્કસ નિર્દેશો.

ભારતીય બંધારણ, ૧૯૫૦:

કલમ ૧૩૬ અને ૧૪૧-નોન-સ્પીકિંગ ઓર્ડર-હેલ્ડ દ્વારા વિશેષ રજા અરજીને રદબાતલ કરવી:આ પ્રકારનો આદેશ સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા જાહેર કરાયેલો કાયદો નથી.

કલમ ૧૩૬-વિશેષ રજા અરજી-બિન-ભાષી આદેશ દ્વારા રદબાતલ-અનુગામી એસ. એલ. પી. માં સમાન બાબતમાં જાહેર કરવામાં આવી નથી-અસર-શું દમન સમાન છે-પકડ:ના, તે જાહેર કરવાની જરૂર નથી કારણ કે ગિટને એસએલપી તબક્કે જ બરતરફ કરવામાં આવ્યો હતો-પ્રેક્ટિસ અને પ્રોસિજર.

અપીલકર્તા-બેંકે અધિકારીઓ અને ફિલ્ડ સુપરવાઇઝર્સની શ્રેણીઓમાં પસંદગી માટે બેંકિંગ સર્વિસ રિફ્રુટમેન્ટ બોર્ડ (બી. એસ. આર. બી.) ને ઇન્ડેન્ટ સુપરત કર્યો હતો.ત્યારબાદ, નાણાકીય કટોકટીને ધ્યાનમાં રાખીને અપીલકર્તાએ પરિણામોના પ્રકાશન પહેલા કૂવામાં સુધારેલ અને કાપેલી ઇન્ડેન્ટ રજૂ કરી

હતી.જો કે, તેમણે અપીલકર્તાની વિનંતીને સમાવવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને મૂળ ઇન્ડેન્ટના આધારે ઉમેદવારોને નામાંકન પત્રો મોકલ્યા હતા, પરિણામો પ્રકાશિત કર્યા હતા અને પસંદગીની જાણ કરી હતી.જોકે, પ્રતિવાદીઓની

નિમણૂક અપીલકર્તા-બેંક દ્વારા કરવામાં આવી ન હતી.તેનાથી વ્યથિત થઈને પ્રતિવાદીઓએ અપીલકર્તાને સંબંધિત હોદ્દાઓ પર તેમની નિમણૂક કરવાના નિર્દેશ માટે હાઈકોર્ટમાં રિટ અરજીઓ દાખલ કરી હતી.હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે આ બાબતને મોટી બેન્ચને મોકલી હતી.કુલ બેન્ચના અભિપ્રાય અનુસાર, ડિવિઝન બેન્ચે અપીલકર્તાને પ્રતિવાદીઓને નિમણૂકના આદેશો જારી કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.આથી આ અપીલ કરવામાં આવી છે.

અપીલકર્તા વતી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પસંદગી/નામાંકન પ્રતિવાદીઓને નિમણૂક મેળવવા માટે અસમર્થનીય અધિકાર પ્રદાન કરતું નથી.

પ્રતિવાદીઓ વતી, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તાએ સમાન બાબતમાં તેની અગાઉની એસએલપીને બરતરફ કરવાની હકીકત જાહેર કરી નથી અને તેથી, આવી દમનને કારણે હાલની અપીલ બરતરફ થવાને પાત્ર છે; અને અપીલકર્તાએ હાઈકોર્ટની કુલ બેન્ચના ચુકાદાને પડકાર્યો ન હોવાથી ચુકાદો અંતિમ સ્વરૂપ પામ્યો હતો.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે

ઠરાવ્યું કે : ૧. પ્રતિવાદીઓ/રિટ અરજદારોએ જ્યારે અપીલકર્તા-બેંકે તમામ ખાલી જગ્યાઓ ન ભરવાનો નિર્ણય લીધો હોય ત્યારે પ્રશ્નમાં રહેલા હોદ્દાઓ પર નિમણૂક કરવાના કોઈપણ અસમર્થનીય અધિકારની ચર્ચા કરી ન હતી, જે સારી પ્રામાણિકતા અને યોગ્ય કારણો પર આધારિત છે. અપીલકર્તા-બેંક પણ કોઈ પણ અથવા તમામ ખાલી જગ્યાઓ ભરવાની કોઈ જવાબદારી અથવા કાનૂની ફરજ હેઠળ નથી અને અપીલકર્તા-બેંક દ્વારા ઇન્ડેન્ટ્સને કાપવા માટે દર્શાવેલ આધારને દુર્ભાવનાપૂર્ણ અથવા ગેરવાજબી તરીકે વર્ગીકૃત કરી શકાતો નથી.
[૫૮૬-ઈ]

એ. પી. વિરુદ્ધ સદાનંદમ, AIR (૧૯૮૯) SC ૨૦૬૦; શંકરસન દાસ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ, [૧૯૯૧] ૩ એસ. સી. સી. ૪૭; કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ ચંદીગઢ વિરુદ્ધ. દિલબાગ સિંહ, [૧૯૯૩] ૧ એસ. સી. સી. ૧૫૪; બબીતા પ્રસાદ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય, [૧૯૯૩] સપ.૩ એસસીસી ૨૬૮; હરિયાણા રાજ્ય વિરુદ્ધ. સુભાષ ચંદ્ર મારવાહ, [૧૯૭૪] ૩ એસસીસી ૨૨૦ અને યુપી. ભૂમિ સુધાર નિગમ લિમિટેડ વિરુદ્ધ. શિવ નારાયણ ગુપ્તા, [૧૯૯૪] સપ.૨ SCC ૫૪૧ પર આધાર રાખ્યો હતો.

૨.૧. એચ પરિણામોની જાહેરાત પહેલાં અને પરિણામોની જાહેરાત પછી પણ ઇન્ડેન્ટમાં સુધારો થઈ શકે છે અને વૈકલ્પિક પદ્ધતિ નક્કી કરવામાં આવી છે. ન તો પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંકો અધિનિયમ, એ. ૧૯૭૬ કે ન તો પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંકો (અધિકારીઓ અને અન્ય કર્મચારીઓની નિમણૂક અને બઢતી) નિયમો, ૧૯૮૮, છટણી અને/અથવા આદેશને પ્રતિબંધિત કરે છે કે જે પસંદગીકારની નિમણૂક થવી જોઈએ.[૫૯૦-ઇ, એફ]

૨.૨. જોકે જાહેરાત અખબારોમાં પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ પરીક્ષાઓ યોજવામાં આવી હતી, તેમ છતાં બેંકે પસંદગી અને પરિણામોના પ્રકાશનની સૂચના આપતા પહેલા જ સુધારેલ ઇન્ડેન્ટની જાણ કરી હતી. ઇન્ડેન્ટને કાપવા માટે બેંક પાસે પ્રામાણિક અને વાસ્તવિક કારણો હતા. જો બેંકોને અધિકારીઓ અને ફિલ્ડ સુપરવાઈઝર્સને તેમના જરૂરી ઇન્ડેન્ટ કરતાં વધુ સમાવવા માટે દબાણ કરવામાં આવે, તો તેની બેંક પર ગંભીર અસર પડશે અને જાહેર હિત ગંભીર રીતે પૂર્વગ્રહયુક્ત રહેશે કારણ કે ઘણા કર્મચારીઓને બિનજરૂરી રીતે જાળવી રાખવા પડશે અને જાહેર નાણાં તેમના પર ખર્ચવા પડશે. જ્યારે જાહેર હિત ખાનગી હિત સાથે સ્પર્ધા કરે છે, ત્યારે ખાનગી હિતએ જાહેર હિતને રસ્તો આપવો પડશે. આ કિસ્સામાં, અપીલકર્તા-બેંકને બેંકિંગ સેવા ભરતી બોર્ડના નિર્દેશ મુજબ સમાવવા માટે કહેવાથી જાહેર આવકને નુકસાન થશે. [૫૯૧-એ-સી]

૩. અપીલકર્તા-બેંક કુલ બેન્યના ચુકાદાને પડકાર આપી શક્યા ન હોત કારણ કે કુલ બેન્યે પ્રશ્નોના જવાબ આપ્યા હતા અને મામલાને નિકાલ માટે ડિવિઝન બેન્યમાં મોકલી દીધો હતો અને હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્યે બાબતોનો નિકાલ કર્યા પછી જ હાલની અપીલ દાખલ કરવા માટેની કાર્યવાહીનું કારણ ઊભું થયું હતું.(૫૮૬-સી, ડી]

૪.૧.બિન-ભાષી આદેશ દ્વારા વિશેષ રજા અરજીને બરતરફ કરવી, જેમાં બરતરફીના કારણો ન હોય, તે વિરુદ્ધ અપીલ કરવા માંગવામાં આવેલા નિર્ણયની ચોકસાઈની સ્વીકૃતિ સમાન નથી.આવા આદેશથી બંધારણની કલમ ૧૪૧ના હેતુ માટે સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાનું નિર્માણ થતું નથી. [૫૮૬-એ, બી]

કુન્હયમદ વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય, [૨૦૦૦] ૬ એસ. સી. સી. ૩૫૯ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૪.૨ અપીલકર્તા-બેંક, વર્તમાન વિશેષ રજા અરજીમાં, અગાઉની વિશેષ રજા અરજી વિશેષ રજા અરજીના તબક્કે જ રદ કરવામાં આવી હોવાથી, સમાન બાબતમાં તેની અગાઉની વિશેષ રજા અરજીને રદ કરવાની જાહેરાત કરવા માટે બંધાયેલી ન હતી.[૫૮૫-જી, એચ]

પ. પક્ષકારો વચ્ચે ન્યાય કરવા અને ઇક્વિટીમાં સંતુલન જાળવવા માટે નીચેના નિર્દેશો જારી કરવામાં આવે છે:

(અ) જો, જોકે, બેંકના વ્યવસાયમાં વધુ ખાલી જગ્યાઓ ભરવાની જરૂર પડશે અને જો પ્રતિવાદીઓ/રિટ અરજદારોનો વારો મેરિટ સૂચિ અનુસાર આવશે, તો તેમાં કોઈ શંકા નથી કે સંબંધિત પ્રતિવાદીઓ/રિટ અરજદારોને નિયમો અનુસાર સેવામાં સમાવી લેવામાં આવશે.

(બી) જો કોઈ કેડરમાં ખાલી જગ્યાઓ હોય તો નિમણૂક યોગ્યતા/પસંદગીની સૂચિના આધારે કરવામાં આવશે. બી (સી) પસંદગીની યાદી આ ચુકાદાની તારીખથી બે વર્ષ સુધી અમલમાં રહેશે.

(ડી) અપીલકર્તા-બેંક યોગ્ય કિસ્સાઓમાં વયમર્યાદામાં છૂટછાટના પ્રશ્ન પર વિચાર કરશે જેથી મુશ્કેલી ઘટાડી શકાય.[૫૯૨-સી-ઈ]

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:

સિવિલ અપીલ નંબર ૨૦૫૦-૨૦૫૨/૧૯૯૬.

૧૯૯૧ના ઓ. જે. સી. નંબર ૧૮૬૬, ૨૯૮૧ અને ૫૦૫૨માં ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટના ૨૬.૯.૯૪ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે કે. વી. વિશ્વનાથન, કે. એ. મોહન સિંહ, બી. રઘુનાથ અને કે. વી. વેંકટરમણ.

પ્રતિવાદીઓ માટે વીનૂ ભગત અને અભિજીત સેનગુપ્તા (એનપી).

કોર્ટનો ચુકાદો આના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

ડો. એ. આર. લક્ષ્મણ, જે.:આ અપીલ ૧૯૯૧ના ઓ. જે. સી. નંબર ૧૮૬૬,૨૯૮૧ અને ૫૦૫૨માં ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચના તારીખ ૨૬.૦૯.૧૯૯૪ ના ચુકાદા અને આદેશ સામે નિર્દેશિત છે.

ઉચ્ચ અદાલતે, વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા, પ્રતિવાદીઓ દ્વારા અહીં દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ અરજીઓને મંજૂરી આપી છે અને અપીલકર્તા-બેંકને અધિકારી/ફિલ્ડ સુપરવાઈઝરના પદ માટે તેમને નિમણૂકના આદેશો જારી કરવા નિર્દેશ આપ્યો છે.

ભરતીના હેતુ માટે, બેંકિંગ સેવા ભરતી બોર્ડ (ત્યારબાદ "બીએસઆરબી" તરીકે ઓળખાય છે) એ અખબારોમાં જાહેરાત બહાર પાડી હતી. હાઈકોર્ટ સમક્ષ બેંકની દલીલ હતી કે નાણાકીય કટોકટીને ધ્યાનમાં રાખીને તેમણે પસંદગીની સૂચના સંબંધિત પરિણામોના પ્રકાશનના ઘણા સમય પહેલાં બીએસઆરબીને સુપરત કરેલા તેમના ઇન્ડેન્ટ્સમાં સુધારો કર્યો હતો અને તેથી બીએસઆરબીએ આગળ

વધીને બેંક દ્વારા ઉમેદવારોને સુપરત કરાયેલા મૂળ ઇન્ડેન્ટના આધારે પસંદગીના પત્રો જારી કરવા જોઈએ નહીં અને માત્ર પસંદગીની સૂચના મેળવવાથી ઉમેદવારોને નિમણૂક માટે કોઈ અધિકાર પ્રાપ્ત થતો નથી.

બેંકમાં અધિકારીઓની શ્રેણીમાં પસંદગી બીએસઆરબી દ્વારા કરવામાં આવે છે. બેંક દ્વારા બી. એસ. આર. બી. ને ઇન્ડેન્ટ્સ રજૂ કરવામાં આવે છે. ૧૪.૦૧.૧૯૮૭ તારીખના પત્ર દ્વારા, બેંક દ્વારા બી. એસ. આર. બી. ને ઇન્ડેન્ટ મૂકવામાં આવ્યું હતું. અધિકારીઓની શ્રેણી માટે ઉપરોક્ત ઇન્ડેન્ટમાં ૩૬ જગ્યાઓનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો અને ફિલ્ડ સુપરવાઈઝરની શ્રેણી માટે ૬૧ જગ્યાઓનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો. ત્યારબાદ, ૨૩.૦૬.૧૯૮૭ ના પત્ર દ્વારા, ફિલ્ડ સુપરવાઈઝર્સ માટેનો ઇન્ડેન્ટ ૬૧ થી સુધારીને ૩૦ કરવામાં આવ્યો હતો. વધુ પત્ર ૧૮.૧૧.૧૯૮૭ દ્વારા અન્ય સુધારેલ ઇન્ડેન્ટ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં જરૂરિયાતો નીચે મુજબ હતી:

અધિકારીઓ કેડર. ૩૬

ક્ષેત્ર નિરીક્ષકો. ૩૦

૨૩.૦૮.૧૯૮૮ પર બેંક દ્વારા BSRB ને સુધારેલ ઇન્ડેન્ટ સુપરત કરવામાં આવ્યું હતું, જે હેઠળ તેમની જરૂરિયાતો નીચે મુજબ હતી:

અધિકારીઓ ૧૪

ક્ષેત્ર નિરીક્ષકો ૧૧

આ પત્રનો જવાબ બી. એસ. આર. બી. દ્વારા ૦૧.૦૯.૧૯૮૮ પર આપવામાં આવ્યો હતો, જે અંતર્ગત તેમણે બેંકની વિનંતીને સમાવવાનો ઇનકાર કર્યો હતો. બેંકના જણાવ્યા અનુસાર, વિશેષ રજા અરજીના આધારે જણાવ્યા મુજબ, પરિણામોના પ્રકાશન પહેલા તેમના ઇન્ડેન્ટને કાપી નાંખવાના કારણો હતા:

(ક) બેંકને રૂ. ૭.કરોડ;

(બી) વિવિધ ગરીબી વિરોધી કાર્યક્રમોના લક્ષ્યાંકને નુકસાનને કારણે પૂર્ણ કરી શક્યા ન હતા;

(સી) નુકસાનને ધ્યાનમાં રાખીને વધુ શાખાઓ ખોલવા માટે રાજ્ય સરકાર દ્વારા લાદવામાં આવેલ પ્રતિબંધ;

(ડી) નબળી વસૂલાત કામગીરીને કારણે ગ્રામીણ બેંકો નાબાઈ પાસેથી પુનઃધિરાણ માટે અયોગ્ય બની હતી અને

(ઈ) રાષ્ટ્રીય ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા તા.૩૦.૦૪.૧૯૯૦ ના રોજ આપવામાં આવેલા ચુકાદાને કારણે, ૧૯૮૭ થી પાછલી અસર સાથે પગાર અને ભથ્થાં અને અન્ય તમામ લાભોના સંદર્ભમાં ગ્રામીણ બેંકના તમામ કર્મચારીઓને પ્રાયોજક બેંકના સંબંધિત કર્મચારીઓ સાથે સરખાવવામાં આવ્યા હતા. આને ધ્યાનમાં

રાખીને હાલના કર્મચારીઓને ચૂકવવાપાત્ર બાકી રકમ રૂ. ૨ કરોડ અને સ્થાપના ખર્ચમાં ૧૫૦% નો વધારો થયો છે.

બેંકના જણાવ્યા અનુસાર તેમની પાસે ઇન્ડેન્ટ કાપવા માટે પ્રામાણિક અને વાસ્તવિક કારણો હતા અને બેંકે પરિણામોના પ્રકાશન પહેલા જ તા. ૨૩.૦૮.૧૯૮૮ દ્વારા સુધારેલા ઇન્ડેન્ટની જાણ કરી દીધી હતી અને જો બેંકોને અધિકારીઓ અને ફિલ્ડ સુપરવાઇઝર્સને તેમના જરૂરી ઇન્ડેન્ટ કરતાં વધુ સમાવવા માટે દબાણ કરવામાં આવે તો તેની બેંક પર ગંભીર અસર પડશે.

પહેલેથી જ નોંધ્યું છે તેમ, બેંકે બદલાયેલી પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં રાખીને સુધારેલ ઇન્ડેન્ટ મૂક્યું હતું. જો કે, બી. એસ. આર. બી. એ સુધારેલા ઇન્ડેન્ટને સ્વીકારવાની અનિચ્છા વ્યક્ત કરી હતી અને જણાવ્યું હતું કે આ બાબત બોર્ડ દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે. તા.૧૧.૧૧.૧૯૮૮ ના રોજ યોજાયેલી બોર્ડની બેઠકમાં નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો કે મૂળ ઇન્ડેન્ટમાં કોઈ ઘટાડો કરવામાં આવશે નહીં. બી. એસ. આર. બી. એ અપીલકર્તા-બેંકની વિનંતીને સમાવવા માટે તેમની અનિચ્છા વ્યક્ત કરી હતી અને મૂળ ઇન્ડેન્ટના આધારે પ્રતિવાદીઓને નામાંકન પત્રો મોકલ્યા હતા અને પરિણામો પણ પ્રકાશિત કર્યા હતા અને તા.૨૮.૧૧.૧૯૮૮ ના રોજ પસંદગીની જાણ પણ કરી હતી. બિન-શોષણથી વ્યથિત પ્રતિવાદીઓ/ઉમેદવારોએ ઉચ્ચ અદાલતમાં રિટ અરજીઓ દાખલ કરી હતી જેમાં મેન્ડમસ દ્વારા અપીલકર્તા-બેંકને સંબંધિત હોદ્દાઓ પર

તેમની નિમણૂક કરવાનો નિર્દેશ આપવાની માંગ કરવામાં આવી હતી. આ મામલો હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેંચ સમક્ષ મૂકવામાં આવ્યો હતો. ડિવિઝન બેંચે અવલોકન કર્યું હતું કે બીએસઆરબી દ્વારા સામાન્ય મેરિટ યાદી તૈયાર કરવામાં આવી હોવાથી, તેમાં કોઈ વિવાદ ન હોઈ શકે કે નિમણૂકો મેરિટ યાદી અનુસાર જ હોવી જોઈએ, વિવિધ નિર્ણયોમાં વ્યક્ત થયેલા વિરોધાભાસી મંતવ્યોને ધ્યાનમાં રાખીને રિટ અરજીઓ વિશાળ બેંચ સમક્ષ મૂકવામાં આવી હતી, જેમાં પ્રશ્નનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો કે (એ) ગ્રામીણ બેંકો દ્વારા ફિલ્ડ સુપરવાઈઝર અને અધિકારીઓની જગ્યાઓ પર નિમણૂક માટે ચોક્કસ ખાલી જગ્યાઓ ક્યારે જાહેર કરવામાં આવી હતી, અને તેમના આદેશને અનુસરીને, બીએસઆરબીએ એક સામાન્ય પરીક્ષા હાથ ધરી હતી, અને અરજદારો સફળ થયા હતા, શું સંબંધિત બેંક દ્વારા નિમણૂકના આદેશોને નકારી શકાય કે નહીં. નાણાકીય કટોકટીનો આધાર, (બી) જ્યારે બી. એસ. આર. બી. એ તમામ જગ્યાઓના સંદર્ભમાં પરીક્ષા આયોજિત કર્યા પછી એક મેરિટ યાદી તૈયાર કરી અને વ્યક્તિગત પસંદગીને કારણે, કોઈ પણ/કેટલાક સફળ ઉમેદવારોને કોઈ ચોક્કસ બેંકને ફાળવવામાં આવ્યા હતા, પછી ભલે તે બેંક કે જેના માટે કોઈ સફળ ઉમેદવાર ફાળવવામાં આવે, તે પસંદગી યાદીમાં ઉમેદવાર ઉપર હોય તો પણ નિમણૂકના આદેશને નકારી શકે છે. ખાસ કરીને, આ કિસ્સામાં જ્યારે અન્ય બેંકોએ અન્ય સફળ ઉમેદવારોને નિમણૂકના આદેશો જારી કર્યા હોય, ત્યારે બૈતરણી ગ્રામીણ બેંક દ્વારા નિમણૂક પત્રો જારી ન કરવા એ બંધારણની કલમ

૧૪ અને ૧૬નું ઉદ્ધંધન હશે, અને (સી) પસંદગી માટે જાહેરાતના અનુસરણમાં પસંદ કરાયેલ વ્યક્તિને નિમણૂકના આદેશની માંગ કરવાનો અધિકાર છે કે કેમ, જો તે મેરિટ ચાલીમાં ઉપર હોય અને મેરિટ સૂચિમાં નીચલા અન્ય લોકોની નિમણૂક અન્ય બેંકોમાં કરવામાં આવે.

પૂર્ણ ખંડપીઠે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો:

"આપણે જે પ્રશ્નનો ઉદ્દેશ કર્યો છે તેના પર આવીએ તો આપણે કહી શકીએ કે વર્તમાન કેસમાં ઘટાડા માટે જે આધાર આપવામાં આવ્યો છે તે "નાણાકીય કટોકટી" છે. આ કારણોસર, શ્રી ડોરાએ સ્વીકાર્યું તેમ અમે કહીશું કે ગ્રામીણ બેંકો માટે સંપૂર્ણ નાણાં બહારના સ્ત્રોતોમાંથી આવે છે; ૩૫ ટકા પ્રાયોજક બેંકમાંથી, ૧૫ ટકા સંબંધિત રાજ્ય સરકારમાંથી અને બાકીનો ૫૦ ટકા કેન્દ્ર સરકાર તરફથી આવે છે. તેથી, ગ્રામિયા બેંક દ્વારા કોઈ નાણાકીય યોગદાન નથી. તેથી, અમે સમજી શકતા નથી કે કઈ નાણાકીય કટોકટી હતી અથવા બેંક માટે ઇન્ડેન્ટને ઘટાડીને ૧૪ કરી શકાયું હોત, સિવાય કે તે સ્વ-સર્જિત કટોકટી હતી. શ્રી ડોરા રજૂ કરે છે કે આ કટોકટી ઉત્પન્ન થઈ હતી કારણ કે ઉપરોક્ત અધિકૃત લોકો તેમની જવાબદારીઓનું પાલન કરી રહ્યા ન હતા. જોકે, તે બાબત

સંબંધિત અધિકારીઓ સમક્ષ ઉઠાવવાની હતી. પસંદગી પામેલા ઉમેદવારોને આ કારણે મુશ્કેલી ભોગવવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી, કારણ કે તેનું પરિણામ એ હોઈ શકે છે કે પસંદગી પામેલા ઉમેદવારને મેરિટ લિસ્ટમાં ઊંચો હોવા છતાં નિમણૂક નહીં મળે, જ્યારે રેન્કિંગમાં નીચલા ઉમેદવારને નિમણૂક મળશે, જે સંપૂર્ણપણે જાહેર હિતની વિરુદ્ધ હોઈ શકે છે અને તેને મંજૂરી આપી શકાતી નથી.આ પ્રશ્ન નંબર (એ) નો આપણો જવાબ છે.

પ્રશ્ન નંબર (બી) અને પ્રશ્ન નંબર (એ) ના આપણા જવાબને ધ્યાનમાં રાખીને જવાબ આપે છે. પુનરાવર્તન કરવા માટે, અમે કહીએ છીએ કે એકવાર કોઈ ચોક્કસ બેંકને ફાળવણી કરવામાં આવે, તો તે નિમણૂકનો ઇનકાર કરવા માટે ખુલ્લું રહેશે નહીં જે બંધારણની કલમ ૧૬૫નું પણ ઉલ્લંઘન હશે.

પ્રશ્ન નંબર (સી) ના સંદર્ભમાં, અમે કહીશું કે શંકરસન દાસ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ, એ. આઈ. આર. (૧૯૯૧) એસ. સી. ૧૬૧૨, જે ચંદીગઢ સંઘ વિરુદ્ધ દિલબાગ સિંહ, એ. આઈ. આર. (૧૯૯૩) એસ. સી. ૧૬માં ત્રણ ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે ચુકાદો આપ્યો હતો, પરંતુ પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંકોના અધિકારીઓ અને અન્ય કર્મચારીઓની પસંદગીની યોજના, જેના માટે અમે સંદર્ભ આપ્યો છે, જેને કેન્દ્રીયકૃત એજન્સી (બોર્ડ) દ્વારા મામલાની તપાસની જરૂર છે અને જેને

ધ્યાનમાં રાખીને કાયદાકીય રીતે પસંદ કરેલ ઉમેદવાર નિમણૂકનો અસમર્થનીય અધિકાર પ્રાપ્ત કરતો નથી. વિકલ્પ આપવાની મંજૂરી આપે છે અને ગુણવત્તાના ઉત્તરતા ક્રમ અનુસાર પસંદગીની યાદી તૈયાર કરવાની કલ્પના કરે છે, જો યાદીમાં નીચેની વ્યક્તિની નિમણૂક અન્ય કોઈ બેંકમાં કરવામાં આવી હોય તો નિમણૂકની માંગ કરવાના અધિકાર સાથે મેરિટ સૂચિમાં ઉપરની પસંદગી કરનારને રહેશે, અન્ય કોઈ પણ દૃષ્ટિકોણ બંધારણની કલમ ૧૬ દ્વારા ઉપલબ્ધ તેના મૂળભૂત અધિકારને નકારી કાઢશે.

ઉપરોક્ત ત્રણ પ્રશ્નોના આપણા જવાબો છે.હવે કેસોને બેન્ચ સમક્ષ મૂકવા દો જેણે આપેલા જવાબોને ધ્યાનમાં રાખીને તેમના નિકાલ માટે સંદર્ભ આપ્યો હતો "

પૂર્ણ ખંડપીઠે રિમાન્ડ બાદ વિભાગીય ખંડપીઠે નીચેનો આદેશ પસાર કર્યો હતો:

"અગાઉ નોંધ્યું છે તેમ, કેસને પૂર્ણ પીઠને મોકલતી વખતે, અમે પક્ષકારોના કેસ અને તેમના વતી ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલોની વિગતવાર ચર્ચા કરી હતી.તેથી, અમે ઉપરોક્ત ક્રમમાં પુનરાવર્તન કરીને આ આદેશનો બોજ ઉઠાવવાનું પસંદ કરતા નથી.વર્તમાન હેતુ માટે, એ જણાવવું પૂરતું છે કે

પૂર્ણ ખંડપીઠે અરજદારોની તરફેણમાં ઘડવામાં આવેલા ત્રણેય પ્રશ્નોના જવાબ આપ્યા છે. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, તે શંકા માટે બહુ ઓછો અવકાશ છે કે અરજદારો દાવો કરેલી રાહત માટે હકદાર છે.

તદનુસાર રિટ અરજીઓને મંજૂરી આપવામાં આવે છે. વિરોધી પક્ષ બૈતરણી ગ્રામિયા બેંકને અરજદારોને સંબંધિત હોદ્દાઓ પર નિમણૂકના આદેશો જારી કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે, જેના માટે તેમની તાત્કાલિક પસંદગી કરવામાં આવી છે.ખર્ચ માટે કોઈ ઓર્ડર નહીં હોય ".

હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચના તા.૨૬.૦૯.૧૯૯૪ ના ચુકાદા અને આદેશથી નારાજ થઈને ઉપરોક્ત ત્રણ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી હતી.

અપીલકર્તા-બેંક વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી કે.વી. વિશ્વનાથને રજૂઆત કરી હતી કે જો પ્રતિવાદીઓને અપીલકર્તા-બેંકમાં નિમણૂક કરવા માટે નિર્દેશિત કરવામાં આવે તો જાહેર હિતને કારણે થતા પૂર્વગ્રહને વિવાદિત આદેશમાં સંપૂર્ણપણે અવગણવામાં આવ્યો છે.તેમણે એમ પણ રજૂઆત કરી હતી કે બીએસઆરબી દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી જાહેરાતમાં, તેમના મૂળ ઈન્ડેન્ટના આધારે, સ્પષ્ટપણે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે ખાલી જગ્યાઓ

અંદાજિત છે અને ઇન્ડેન્ટિંગ બેંકોની જરૂરિયાતોને આધારે ઉપર અથવા નીચેની તરફ બદલાય તેવી શક્યતા છે અને આ બાબતના આ પાસાને કુલ બેન્ક અથવા હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ક દ્વારા બિલકુલ ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યું નથી.તેઓ આગળ રજૂઆત કરશે કે અપીલકર્તા-બેંકના કિસ્સામાં, સુધારેલ ઇન્ડેન્ટ તા.૨૩.૦૮.૧૯૮૮ ના રોજ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું, પરિણામના પ્રકાશનના ઘણા સમય પહેલાં પ્રતિવાદીઓને પસંદગીની સૂચના મોકલવામાં આવી હતી અને BSRB એ નામાંકન મૂળ ઇન્ડેન્ટના આધારે નહીં પણ સુધારેલા ઇન્ડેન્ટના આધારે મોકલવું જોઈએ અને BSRB ની ભૂલ માટે, અપીલકર્તા-બેંકને પૂર્વગ્રહ યુક્ત ન કરી શકાય. કોઈ પણ સંજોગોમાં, તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે પસંદગી/નામાંકન પ્રતિવાદીઓને નિમણૂકો મેળવવા માટે અસમર્થનીય અધિકાર પ્રદાન કરતું નથી અને પસંદગીની સૂચના એ નિમણૂકની દરખાસ્ત નહોતી જ્યારે હકીકતમાં પસંદગી નામાંકનમાં જ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે નિમણૂકની દરખાસ્ત બેંક દ્વારા કરવાની હતી. એ નોંધવું જોઈએ કે આવી કોઈ દરખાસ્ત કરવામાં આવી ન હતી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે બેંકે વિશેષ રજા અરજીના આધારમાં જણાવ્યા મુજબ પ્રામાણિક કારણોસર ઇન્ડેન્ટમાં ઘટાડો કર્યો હતો અને ઇન્ડેન્ટને કાપવા માટે બેંક પાસે પ્રામાણિક અને વાસ્તવિક કારણો હતા.

ઉચ્ચ ન્યાયાલયના પૂર્ણ પીઠના ચુકાદાનો ઉલ્લેખ કરતા વિદ્વાન વકીલે શ્રી વિશ્વનાથને રજૂઆત કરી હતી કે, ઓછી યોગ્યતા ધરાવતા ઉમેદવારોને નિમણૂક પત્રો આપવામાં આવ્યા હતા તે સાબિત કરવા માટે પૂર્ણ પીઠ સમક્ષ અથવા વિભાગીય પીઠ સમક્ષ કોઈ સામગ્રીનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો ન હતો અને કોઈ ભૌતિક વિગતોની ગેરહાજરીમાં, ઓછી યોગ્યતા ધરાવતા ઉમેદવારોને નિમણૂકની દરખાસ્તો આપવામાં આવી હતી અને વધુ યોગ્યતા ધરાવતા ઉમેદવારોને નકારી કાઢવામાં આવ્યા હતા તેના આધારે પૂર્ણ પીઠની કાર્યવાહી કરી શકાતી ન હતી. તેઓએ વધુમાં દલીલ કરેલ કે, કોઈ પણ સંજોગોમાં, બિનઅનુભવી ઉમેદવારોને સમાવવાનું બી. એસ. આર. બી. નું કામ છે કારણ કે તેમની પોતાની જાહેરાતમાં ઉમેદવારોને સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું હતું કે સૂચિત ખાલી જગ્યાઓ માત્ર અંદાજિત હતી અને ઇન્ડેન્ટિંગ બેંકની જરૂરિયાતોને આધારે ઉપર અથવા નીચે બદલાતી હોવાની શક્યતા હોવા છતાં સુધારેલા ઇન્ડેન્ટના આધારે નહીં પણ મૂળ ઇન્ડેન્ટના આધારે આગળ વધવું તેમની ભૂલ હતી, શ્રી વિશ્વનાથને તેમની દલીલના સમર્થનમાં નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો:

૧. શંકરસન દાસ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયાએ [૧૯૯૧] ૩ એસસીસી જજમાં અહેવાલ આપ્યો હતો.

૨. બબીતા પ્રસાદ અને અન્યો ઓઆરએસ. વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય અને અન્ય, [૧૯૯૩]માં અહેવાલ આપ્યો. ૩ એસસીસી ૨૬૮.
૩. બિહાર રાજ્ય અને અન્યો ઓઆરએસ. વિરુદ્ધ સચિવાલય સહાયક સફળ પરીક્ષકો સંઘ (૧૯૮૬) અને અન્યો. [૧૯૯૪] ૧ એસ. સી. સી. ૧૨૬ માં અહેવાલ આપ્યો.
૪. રાણી લક્ષ્મીબાઈ ક્ષેત્રીય, ગ્રામીણ બેંક વિરુદ્ધ ચાંદ બિહારી કપૂર અને અન્ય, [૧૯૯૮] ૭ એસસીસી ૪૮૯ માં અહેવાલ આપ્યો હતો.
૫. આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય અને અન્ય વિરુદ્ધ વી.સદાનંદમ અને અન્ય જે એ. આઈ. આર. (૧૯૮૯) એસ. સી. ૨૦૬૦માં અહેવાલ આપ્યો હતો.
૬. કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ ચંદીગઢ વિરુદ્ધ દિલબાગ સિંહ અને અન્ય, [૧૯૯૩] ૧ એસ. સી. સી. ૧૫૪ માં અહેવાલ આપ્યો હતો.

પોતાની દલીલો પૂરી કરતાં શ્રી વિશ્વનાથને રજૂઆત કરી હતી કે આ અપીલમાં વિવાદિત ડિવિઝન બેન્ચના ચુકાદાને રદ કરવામાં આવે અને તેમાં દખલ કરવામાં આવે.

પ્રતિવાદીઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી વીનૂ ભગતે શ્રી વિશ્વનાથનની દલીલોના જવાબમાં વર્તમાન અપીલની જાળવણી અંગે પ્રારંભિક વાંધો ઉઠાવ્યો હતો. તેમણે જણાવ્યું હતું કે આ અદાલતે અગાઉની વિશેષ રજા

અરજીને ફગાવી દીધી હતી, જે બેંકની ૧૯૯૨ની વિશેષ રજા અરજી (સિવિલ) નંબર ૨૫૦૫ હતી, જે હાઈકોર્ટના અન્ય એક ચુકાદા વિરુદ્ધ હતી, જેમાં બેંકને સામાવાળાની નિમણૂક કરવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો, જેને તે જ ફિલ્ડ સુપરવાઈઝર્સની પસંદગીની યાદીમાં શ્રેણી નંબર ૪ પર મૂકવામાં આવ્યો હતો, જેમાં વર્તમાન બાબતોમાં સામાવાળા નંબર ૨ (૧૯૯૫ની વિશેષ રજા અરજી નંબર ૭૩૮) ને શ્રેણી નંબર ૩ પર મૂકવામાં આવ્યો છે અને સામાવાળા નંબર ૨ એ અગાઉની વિશેષ યાદીમાં સામાવાળાની સરખામણીમાં શ્રેણી નંબર ૪ પર છે. રજા અરજી, જ્યારે તેની નીચેની વ્યક્તિની નિમણૂક અગાઉની વિશેષ રજા અરજીના અસ્વીકાર અનુસાર કરવામાં આવી હોય ત્યારે તેને નિમણૂક આપવાનો ઇનકાર કરી શકાતો નથી.તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે અગાઉની બે રિટ અરજીઓમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી રિટ, ૧૯૯૧ની ઓ. જે. સી. નંબર ૧૨૬૫ (જેને ઉપર ઉલ્લેખિત વિશેષ રજા અરજીમાં પડકારવામાં આવી હતી) અને ૧૯૯૧ની નંબર ૬૫૬૬ (જેને પડકારવામાં આવી ન હતી) નો અમલ કરવામાં આવ્યો છે અને રિટ અરજદારો, સોયા પ્રસાદ રથ અને અંજન કુમાર મલિકની તેમના સંબંધિત હોદ્દાઓ પર નિમણૂક કરવામાં આવી છે અને તેથી, તે ગેરકાયદેસર અને અયોગ્ય છે કે અપીલકર્તા-બેંકે ત્યારબાદ વર્તમાન પ્રતિવાદીઓના બાકીના કેસોમાં હાઈકોર્ટના ચુકાદાને પડકારવો જોઈએ અને તેથી, વર્તમાન વિશેષ રજા અરજીઓમાં અરજી / અપીલ કે અપીલકર્તા-બેંકે અનુગામી ઘટનાઓને કારણે ઇન્ડેન્ટ્સ રજૂ કરવા પડ્યા હતા

તે હાઈકોર્ટના બે ચુકાદાઓમાં પણ નકારવામાં આવ્યા હતા અને તે જ વિવાદના સંદર્ભમાં અંતિમ બની ગયા હતા અને તેથી, આ વિશેષ રજા અરજીઓ બરતરફ કરવા પાત્ર છે.

આગળ દલીલ કરતાં, પ્રતિવાદીઓના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે અપીલકર્તા-બેંક સમાન બાબતમાં તેની અગાઉની વિશેષ રજા અરજીઓને રદ કરવાની જાહેરાત કરવા માટે બંધાયેલી છે, તેમજ એ હકીકત પણ કે તેણે અન્ય સમાન બાબતોમાં જારી કરાયેલી હાઈકોર્ટની રિટનો અમલ કર્યો હતો, પરંતુ તેણે તેના બદલે દમનમાં સામેલ થવાનું પસંદ કર્યું છે અને તેથી, વર્તમાન બાબતો આવા દમનને કારણે બરતરફ કરવા માટે જવાબદાર છે. બેંક દ્વારા આપવામાં આવેલ ઇન્ડેન્ટ ઘટાડવાના કારણોના સંદર્ભમાં, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે વિશેષ રજા અરજીઓમાં જણાવેલા કારણો, એટલે કે નાણાકીય અવરોધો વગેરેને સમકાલીન દસ્તાવેજ દસ્તાવેજોમાં કોઈ સ્થાન મળતું નથી અને તેથી, ઉપરોક્ત કારણોની શોધ આ અદાલતને ગેરમાર્ગે દોરવાના પ્રયાસમાં કરવામાં આવી છે અને તેથી, વિશેષ રજા અરજીઓને આ જ આધાર પર રદ કરવી જોઈએ. પ્રતિવાદીઓના વિદ્વાન વકીલ શ્રી વીનૂ ભગતના જણાવ્યા અનુસાર, મુકદ્દમો શરૂ થયો તે પહેલાં બેંકના નાણાકીય અવરોધોને ક્યારેય કારણ તરીકે ટાંકવામાં આવ્યા ન હતા અને આ કારણ અપ્રામાણિક રીતે મુકદ્દમાના હેતુઓ માટે

શોધવામાં આવ્યું છે અને હાઈકોર્ટ દ્વારા યોગ્ય રીતે નોંધવામાં આવ્યું છે કે, અપીલકર્તાને સંપૂર્ણપણે બહારના સ્રોતો દ્વારા નાણાં પૂરા પાડવામાં આવે છે.

વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અપીલકર્તા-બેંકે તેની છટણી યાદી હેઠળ પાત્ર વ્યક્તિઓની નિમણૂક પણ કરી નથી અને બે પ્રતિવાદીઓ, એટલે કે, અધિકારીઓની પસંદગીની યાદીમાં સીરીયલ નંબર ૪ પર ત્રિદીપ કુમાર દાસ અને ફિલ્ડ સુપરવાઈઝર્સની પસંદગીની યાદીમાં સીરીયલ નંબર ૩ પર અલેખા પ્રસાદ બેહરા નિમણૂક માટે હક્કદાર હતા, ભલે ઇન્ડેન્ટ ૧૪ અધિકારીઓ અને ૧૧ ફિલ્ડ સુપરવાઈઝર્સ સુધી ઘટાડવામાં આવ્યો હોય અને તેમની નિમણૂક કરવામાં આવી નથી તે હકીકત એ સ્પષ્ટ કરે છે કે અપીલકર્તાનો કેસ સંપૂર્ણપણે અપ્રમાણિક છે. તેઓ વધુમાં વિનંતી કરશે કે અપીલકર્તા-બેંકે હાઈકોર્ટની પૂર્ણ પીઠના તારીખ ૧૪.૦૯.૧૯૯૩ ના તે ચુકાદાને પડકાર્યો ન હોવાથી તે ચુકાદાએ અંતિમતા પ્રાપ્ત કરી હતી અને વર્તમાન બાબતોમાં ચુકાદાને દોષિત ઠેરવવાનો પ્રયાસ કરવો એ કોર્ટની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ છે.

અપીલકર્તા-બેંકે જવાબી સોગંદનામામાં કરવામાં આવેલા આરોપોને નકારી કાઢતાં પ્રત્યુત્તર સોગંદનામું દાખલ કર્યું હતું. બેંકના અધ્યક્ષે આ અદાલતના તા.૧૨.૦૧.૧૯૯૬ ના આદેશ અનુસાર તા.૧૦.૦૪.૨૦૦૨ ના રોજ સોગંદનામું પણ દાખલ કર્યું છે. ઉપરોક્ત તારીખનો ૧૨.૦૧.૧૯૯૬ ક્રમ આ રીતે વાંચે છે:

"રજા આપવામાં આવી છે.

મોકલાયેલી અપીલોનું છાપકામ. દસ અઠવાડિયાની અંદર વધારાના કાગળો, જો કોઈ હોય તો, દાખલ કરવાની સ્વતંત્રતા સાથે એસએલપી પેપર પુસ્તકો પર અપીલની સુનાવણી કરવામાં આવશે.

અરજદારો બી. એસ. આર. બી. (પ્રતિવાદી નંબર ૪) દ્વારા મોકલવામાં આવેલી મેરિટ સિસ્ટના આધારે તેમના છેલ્લા ઇન્ડેન્ટમાં દર્શાવ્યા મુજબ હોદ્દાઓ પર નિમણૂકો કરશે. અરજદારો સાથે નિમણૂક માટે સામાવાળા નંબર ૪ દ્વારા જેમના નામની ભલામણ કરવામાં આવી છે તેવી વધારાની વ્યક્તિઓના સંદર્ભમાં, પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંકોમાં કારકુની કેડરની વ્યક્તિઓની ભરતીના સંદર્ભમાં SLP ના જોડાણ O, તા.૩૧.૩.૧૯૯૩ ના પત્રમાં સમાવિષ્ટ માર્ગદર્શિકાની જેમ આગળ વધવા માટે સામાવાળા નંબર ૪ માટે તે ખુલ્લું રહેશે.

એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઉપરોક્ત આદેશને અનુસરીને, ૯ ફિલ્ડ સુપરવાઈઝર્સને નિમણૂકના આદેશો જારી કરવામાં આવ્યા હતા અને ૧૪ અધિકારીઓ અને ૨ ફિલ્ડ સુપરવાઈઝર્સની નિમણૂક ઓ. જે. સી. નંબર ૧૨૬૫ અને ઓ. જે. સી. નંબર ૬૫૦૬ માં હાઈકોર્ટના તારીખ ૦૮.૧૧.૧૯૯૧ અને

તા.૧૮.૧૧.૧૯૯૧ ના ચુકાદા અનુસાર કરવામાં આવી હતી. તેમાં વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે અપીલકર્તા-બેંકે પણ બી. એસ. આર. બી. ને સલાહ આપી છે. ભુવનેશ્વર આ અદાલતના તારીખ ૧૨.૦૧.૧૯૯૬ ના નિર્દેશ મુજબ ઉમેદવારોની સંભાળ લેશે અને ૧૧ અધિકારીઓ અને ૧૯ ફિલ્ડ સુપરવાઈઝર્સના સંદર્ભમાં દસ્તાવેજો જે બેંકના છેલ્લા ઇન્ડેન્ટ કરતાં વધુ હતા તે પરત કરવામાં આવ્યા હતા. એફિડેવિટમાં એ પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે ૩૦ ઉમેદવારોમાંથી ૨૩ નિમણૂકના આદેશો તેમના દ્વારા જારી કરવામાં આવ્યા હતા, ૫ અધિકારીઓ/ફિલ્ડ સુપરવાઈઝર્સ તા.૧૦.૦૪.૧૯૯૬ ના રોજ અપીલકર્તા-બેંકમાં જોડાયા છે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સંબંધિત સમયે, અપીલકર્તા-બેંકમાં કોઈ પણ કેડરમાં કોઈ ખાલી જગ્યા નથી અને ભારત સરકારની સુધારેલી માર્ગદર્શિકા અનુસાર, અપીલકર્તા-બેંકને વધારાની માનવ-શક્તિ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે અને તા.૩૧.૦૩.૨૦૦૧ ના રોજ બેંકની સંચિત ખોટ રૂ. ૩૯.૬૯ કરોડ અને બેંક કોઈ વધુ વધારાના સ્થાપન ખર્ચને શોષવાની સ્થિતિમાં નથી.

આ સોગંદનામું તા.૧૦.૦૪.૨૦૦૨ ના રોજ ચકાસવામાં આવ્યું હતું અને બેંકના અધ્યક્ષ દ્વારા સહી કરવામાં આવી હતી. ઉપરોક્ત દલીલો પર, કાયદાના નીચેના પ્રશ્નો વિચારણા માટે બહાર આવશે:

- (ક) જ્યારે અપીલકર્તા-બેંક દ્વારા તમામ ખાલી જગ્યાઓ ન ભરવાનો નિર્ણય પ્રામાણિક અને યોગ્ય કારણોસર લેવામાં આવ્યો હોય, ત્યારે પ્રતિવાદીઓ/રિટ અરજદારોએ પ્રશ્નમાં રહેલા હોદ્દાઓ પર નિમણૂક કરવાનો કોઈ વ્યવહારિક અધિકાર મેળવ્યો હતો કે કેમ;
- (બી) અપીલકર્તા-બેંક કોઈપણ અથવા તમામ ખાલી જગ્યાઓ ભરવા માટે કોઈ કાનૂની જવાબદારી અથવા કાનૂની ફરજ હેઠળ છે કે કેમ;
- (સી) શું અપીલકર્તા-બેંક વિશેષ રજા અરજીના આધારોમાં જણાવ્યા મુજબ નાણાકીય કટોકટીને ધ્યાનમાં રાખીને બી. એસ. આર. બી. દ્વારા પરિણામોના પ્રકાશનના ઘણા સમય પહેલાં બી. એસ. આર. બી. ને સુપરત કરેલા તેમના ઇન્ડેન્ટ્સમાં સુધારો કરવા માટે હકદાર છે અને
- (ડી) શું અપીલકર્તા-બેંક દ્વારા દર્શાવેલ આધાર દુર્ભાવનાપૂર્ણ અથવા ગેરવાજબી હોઈ શકે છે.

અમે દલીલો, દસ્તાવેજો અને જોડાણોના સંદર્ભમાં બંને વિદ્વાન વકીલો દ્વારા વિનંતી કરાયેલા મુદ્દાઓ પર અમારી ચિંતાપૂર્વક વિચારણા કરી છે.

પ્રતિવાદીઓ માટે વકીલ દ્વારા રજૂ કરાયેલી દલીલો માટેનો સંપૂર્ણ આધાર સૂર્ય પ્રસાદ રથ અને અન્ય વિરુદ્ધ બૈતરણી ગ્રામિયા બેંકના કેસમાં ૧૯૯૧ના O. J. C. નંબર ૧૨૬૫ માં કટક ખાતેની ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટનો ચુકાદો હોવાનું જણાય છે અને ત્યારબાદ આ અદાલત દ્વારા તા.૦૩.૩.૧૯૯૨ ના રોજ વિશેષ રજા અરજીને ફગાવી દેવામાં આવી હતી. આ સંદર્ભમાં, પ્રતિવાદીઓ એ નોંધવામાં નિષ્ફળ ગયા છે કે આ મુદ્દા પર અન્ય બે ચુકાદાઓ હતા જેમાંથી એક પછીના સમયે આવ્યો હતો જેણે બેંકની દલીલ સ્વીકારી હતી અને પસંદ કરેલા ઉમેદવારોએ દાખલ કરેલી રિટ અરજીને નકારી કાઢી હતી. આ ચુકાદાઓ અશોક કુમાર સ્પ્રાંગ વિરુદ્ધ સચિવ, બી. એસ. આર. બી. અને અન્યો, ૧૯૯૦ ના ઓ. જે. સી. નંબર ૨૯૦૨ (પેપર-બુકના પાના નંબર ૮૧-૮૯) માં છે. ૧૯૯૧ના O. J. C. નંબર ૧૧૨૫ માં બિકિની બિહારી દાસ અને અન્યો વિરુદ્ધ બૈતરણી ગ્રામિયા બેંક અને અન્યો, તારીખ ૦૪.૧૦.૧૯૯૧ (પેપર-બુકના પાના નંબર ૯૦-૯૩).

પ્રતિવાદીઓ, અમારા મતે, એ હકીકતની પ્રશંસા કરવામાં નિષ્ફળ ગયા છે કે વિરોધાભાસી ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે તેના તારીખ ૧૯.૦૪.૧૯૯૩ના આદેશ દ્વારા આ જ બાબતમાં ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટની કુલ બેન્ચનો સંદર્ભ આપ્યો હતો અને હાઈકોર્ટની કુલ બેન્ચે તેના તારીખ ૧૪.૦૯.૧૯૯૩ના રોજ આપેલ ચુકાદા દ્વારા પ્રશ્નોના જવાબ આપ્યા હતા.

અને આપેલા જવાબો અનુસાર નિકાલ માટે આ બાબતને ડિવિઝન બેન્ચમાં મોકલી દીધી હતી. પૂર્ણ ખંડપીઠે પ્રશ્નોના જવાબ આપતી વખતે સ્પષ્ટ રીતે જણાવ્યું છે કે પસંદ કરેલા ઉમેદવારને નિમણૂકમાં બિનકાર્યક્ષમ અધિકાર પ્રાપ્ત થતો નથી, તેથી પૂર્ણ ખંડપીઠે શંકરસન દાસ વિરુદ્ધ ભારત સંઘના એ. આઈ. આર. (૧૯૯૧) એસ. સી. ૧૬૧૨ માં નોંધાયેલા ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે, જે [૧૯૯૧] ૩ એસ. સી. સી. ૪૭ ની સમકક્ષ છે અને આ અદાલતના ત્રણ ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે કેન્દ્ર શાસિત પ્રદેશ ચંદીગઢ વિરુદ્ધ દિલબાગ સિંહના એ. આઈ. આર. (૧૯૯૩) એસ. સી. ૧૬માં અહેવાલ આપ્યો છે, જે [૧૯૯૩] ૧ એસ. સી. સી. ૧૫૪ની સમકક્ષ છે. પૂર્ણ પીઠ દ્વારા કરવામાં આવેલ એકમાત્ર અપવાદ (જેના વિશે વર્તમાન અપીલકર્તા-બેંકે વર્તમાન અપીલમાં ફરિયાદ કરી હતી) એ છે કે પૂર્ણ ખંડપીઠે એવું માન્યું છે કે જો સૂચિમાં નીચેની વ્યક્તિની અન્ય કોઈ બેંકમાં નિમણૂક કરવામાં આવી હોય તો મેરિટ સૂચિમાં ઉપરની પસંદગી કરનારને નિમણૂકની માંગ કરવાનો અધિકાર હશે.

સંપૂર્ણ ખંડપીઠે એ હકીકતની અવગણના કરી કે જાહેરાતના અંશો (પેપર બુકના પાના ૩૮-૩૯) અને પેપર કિલપિંગમાં નીચેનાનો સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે:

(અ) "એકવાર પસંદ કરેલી બેંક પછીથી બદલી શકાતી નથી".

(બી) આઈટમ ૧ હેઠળની નોટોમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે "ઉપરોક્ત ખાલી જગ્યાઓ અંદાજિત છે અને ઇન્ડેન્ટિંગ બેંકોની જરૂરિયાતને આધારે ઉપર અથવા નીચે બદલવાની સંભાવના છે".

(સી) સંપૂર્ણ જાહેરાતમાંથી, 'પસંદગી પ્રક્રિયા' શીર્ષક હેઠળના ડાબા હાથના સ્તંભમાં પેરામાં પણ સ્પષ્ટ છે કે આખરે પસંદ કરાયેલ પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંકને ફાળવવામાં આવશે, જેના માટે ઉમેદવારોએ મૂળ પસંદગી કરી હતી.

(ડી) આગળ પેરા ૧૦ (એ) માં, તે કહે છે (જમણી બાજુની પ્રથમ પંક્તિ) "પસંદગી માત્ર એક આરઆરબી સુધી મર્યાદિત રહેશે".

(ઈ) આગળ પેરા ૧૦ (બી) માં તે કહે છે:

"૧૦(બી) અધિકારીઓ અને ફિલ્ડ સુપરવાઈઝર્સ (પોસ્ટ ૧ અને ૨) ની જગ્યાઓ માટેના ઉમેદવારોએ સંબંધિત પદ માટે જરૂરી ફી સાથે અલગ-અલગ અરજીઓમાં અરજી કરવી જોઈએ. પરંતુ બંને હોદ્દાઓ

માટે તેમની પસંદગી એક જ પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંક સુધી મર્યાદિત રહેશે.

આ તમામ સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવે છે કે તમામ બેંકો માટે કોમન મેરિટ લિસ્ટ તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે અને મેરિટ લિસ્ટમાં વધુ પસંદગી પામેલા વ્યક્તિની અવગણના કરવામાં આવશે તેવી કુલ બેન્ચની ધારણા ખોટી છે. વધુમાં, પ્રક્રિયા/યોજનામાં ગુણવત્તાના ઉત્તરતા ક્રમ અનુસાર પસંદગીની યાદી તૈયાર કરવાની કલ્પના કરવામાં આવી છે એવી ધારણા પણ ખોટી છે કે જો યાદીમાં નીચલી વ્યક્તિની નિમણૂક અન્ય કોઈ બેંકમાં કરવામાં આવી હોય તો નિમણૂકની માંગ કરવાનો અધિકાર સાથે મેરિટ સૂચિમાં ઉપરની પસંદગી કરનારને રહેશે. રિટ પિટિશનમાં કોઈ સામગ્રી અથવા તથ્યાત્મક પાયો નાખવામાં આવ્યો ન હતો અને પૂર્ણ બેન્ચ દ્વારા આ અંગે કંઈ મળ્યું નથી. તેનાથી વિપરીત, એક રિટ અરજીમાં અંતિમ પરિણામોના પેપર પ્રકાશનને જોડવામાં આવ્યું હતું અને તે દર્શાવે છે કે પરિણામો દરેક બેંક દ્વારા જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.

એકવાર કુલ બેન્ચની પરવાનગી ખોટી હોવાનું જણાયા પછી, કુલ બેન્ચના ચુકાદા અને વિવાદિત આદેશને રદ કરવામાં આવે તે યોગ્ય છે.

પ્રતિવાદીઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે બેંકે વિશેષ રજા અરજીઓમાં પ્રથમ વખત નાણાકીય કટોકટી/અવરોધોના

પાસાને ઈન્ડેન્ટને કાપવામાં તેમના દ્વારા ઉલ્લેખિત કારણો તરીકે જણાવ્યું છે. આ નિવેદન હકીકતમાં ખોટું છે. ૧૯૯૧ના O. J. C. નંબર ૧૮૬૬, ૨૯૮૧ અને ૫૦૫૨ માં ડિવિઝન બેન્ચે તેના સામાન્ય આદેશ દ્વારા બેંક દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા કાઉન્ટર એક્સિડેન્ટનો ઉલ્લેખ કરતી વખતે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે પ્રવાહિતા કટોકટી, નવી શાખાઓ ખોલવા પર પ્રતિબંધનો આદેશ અને કૃષિ ગ્રામીણ ઋણ રાહત યોજનાના અમલીકરણને કારણે થયેલા નાણાકીય બોજને કારણે અને રાષ્ટ્રીય ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાને કારણે સત્તામંડળોએ જાહેરાતના સમયે હોદ્દાઓ ન ભરવાનો નિર્ણય લીધો હતા. આમ, એવું જોવા મળે છે કે તમામ રિટ અરજીઓમાં કાઉન્ટર એક્સિડેન્ટ, અપીલકર્તા-બેંકે નાણાકીય કટોકટીના પાસાને ઉઠાવ્યો છે. તેથી, પ્રતિવાદીઓની આ રજૂઆત નકારી શકાય તેવી છે. પ્રતિવાદીઓના વિજ્ઞાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતના સંદર્ભમાં, અપીલકર્તા-બેંક સમાન બાબતમાં તેની અગાઉની વિશેષ રજા અરજીઓની બરતરફી જાહેર કરવા માટે બંધાયેલી હોવા છતાં, અમારો અભિપ્રાય છે કે તે વર્તમાન વિશેષ રજા અરજીઓમાં જાહેર કરવાની જરૂર નથી કારણ કે અગાઉની વિશેષ રજા અરજી વિશેષ રજા અરજીઓના તબક્કે (પરિશિષ્ટ-આરએલ) બરતરફ કરવામાં આવી હતી. આ અદાલતે નિર્ણયોની શ્રેણીમાં એવું માન્યું છે કે બિન-ભાષી આદેશ દ્વારા વિશેષ રજા અરજીને બરતરફ કરવી જેમાં બરતરફીના કારણો ન હોય તે નિર્ણયની ચોકસાઈની સ્વીકૃતિ સમાન નથી જેની સામે અપીલ કરવાની માંગ કરવામાં

આવી છે.આવો આદેશ કલમ ૧૪૧ના હેતુ માટે સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાની રચના કરતો નથી.આ સંદર્ભમાં, અમે કુન્હયમદ અને અન્યો. વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય અને અન્ય [૨૦૦૦] ૬ એસ. સી. સી. ૩૫૯ (ત્રણ ન્યાયાધીશો) માં અદાલતના તાજેતરના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ. તેમાં અહેવાલ આપ્યો હતો.

ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટના પૂર્ણ પીઠના ચુકાદાને પડકારવામાં આવ્યો ન હતો અને તેથી, તે ચુકાદાએ અંતિમતા પ્રાપ્ત કરી છે તેવી પ્રતિવાદીઓના વિદ્વાન વકીલની દલીલના સંદર્ભમાં, પ્રતિવાદીઓના વિદ્વાન વકીલ આમ રજૂ કરવામાં સાચા નથી. અપીલકર્તા-બેંક પૂર્ણ પીઠના ચુકાદાને પડકાર આપી શકી ન હોત કારણ કે પૂર્ણ ખંડપીઠે પ્રશ્નોના જવાબ આપ્યા હતા અને મામલાને નિકાલ માટે ખંડપીઠે મોકલી દીધો હતો અને ઉચ્ચ અદાલતની ખંડપીઠે બાબતોનો નિકાલ કર્યા પછી જ હાલની અપીલ દાખલ કરવા માટેની કાર્યવાહીનું કારણ ઊભું થયું હતું.

અમારા મતે, જ્યારે બેંકે તમામ ખાલી જગ્યાઓ ન ભરવાનો નિર્ણય લીધો છે, જે સારી પ્રામાણિકતા અને યોગ્ય કારણોસર આધારિત છે, ત્યારે પ્રતિવાદીઓ/રિટ અરજદારોએ આ પદ પર નિમણૂક કરવાનો કોઈ અયોગ્ય અધિકાર મેળવ્યો ન હતો. કોઈપણ અથવા તમામ ખાલી જગ્યાઓ ભરવા માટે

બેંક કોઈ જવાબદારી અથવા કાનૂની ફરજ હેઠળ નથી અને અપીલકર્તા-બેંક દ્વારા ઇન્ડેન્ટ્સની કાપણી માટે દર્શાવેલ આધારને દુર્ભાવનાપૂર્ણ અથવા ગેરવાજબી તરીકે વર્ગીકૃત કરી શકાતો નથી. કાયદો સારી રીતે સ્થાપિત છે. આ અદાલતે નીચેના ચુકાદાઓમાં સમાન દ્રષ્ટિકોણ અપનાવ્યો છે.

આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યમાં અને એન. આર. વિ. વિરુદ્ધ સદાનંદમ અને અન્યો ઓઆરએસ. વગેરે. AIR (૧૯૮૯) SC ૨૦૬૦, આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"ભરતીની રીત અને જે શ્રેણીમાંથી સેવામાં ભરતી થવી જોઈએ તે તમામ બાબતો છે જે ફક્ત કારોબારીના કાર્યક્ષેત્રમાં છે. ભરતીની રીત અથવા જે શ્રેણીઓમાંથી ભરતી થવી જોઈએ તેની પસંદગીમાં કારોબારીની ડહાપણ અંગે ચુકાદો આપવો ન્યાયિક સંસ્થાઓનું કામ નથી કારણ કે તે નીતિગત નિર્ણયની બાબતો છે જે ફક્ત કારોબારીના કાર્યક્ષેત્રમાં આવે છે. અન્ય સ્થાનિક વર્ગો અથવા ઝોનની વ્યક્તિઓ દ્વારા જગ્યાઓ ભરવાનો પ્રશ્ન વહીવટી જરૂરિયાત અને તાકીદની બાબત છે. જ્યારે નિયમોમાં આવી ટ્રાન્સફર લાગુ કરવાની જોગવાઈ હોય અને જ્યારે ટ્રાન્સફર મનસ્વીતા અથવા ભેદભાવના આધારે કરવામાં ન આવે, ત્યારે

સરકાર દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી ટ્રાન્સફરની નીતિને રદ કરી શકાતી નથી.

આ અદાલતે શંકરસન દાસ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ, [૧૯૯૧] ૩ એસ. સી. સી. જજમાં બંધારણીય ખંડપીઠે આપેલા ચુકાદામાં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

"જો સંખ્યાબંધ ખાલી જગ્યાઓને નિમણૂક માટે સૂચિત કરવામાં આવે અને પૂરતી સંખ્યામાં ઉમેદવારોને યોગ્ય ગણવામાં આવે, તો પણ સફળ ઉમેદવારોને હાલની ખાલી જગ્યાઓ સામે નિમણૂક કરવાનો કોઈ અયોગ્ય અધિકાર પ્રાપ્ત થતો નથી. સામાન્ય રીતે આ સૂચના માત્ર લાયકાત ધરાવતા ઉમેદવારોને ભરતી માટે અરજી કરવા માટે આમંત્રણ આપે છે અને તેમની પસંદગી પર તેઓ આ પદનો કોઈ અધિકાર પ્રાપ્ત કરતા નથી. જ્યાં સુધી સંબંધિત ભરતીના નિયમો આમ સૂચવતા નથી, ત્યાં સુધી તમામ અથવા કોઈપણ ખાલી જગ્યાઓ ભરવાની રાજ્યની કોઈ કાનૂની ફરજ નથી. જો કે, તેનો અર્થ એ નથી કે રાજ્ય પાસે મનસ્વી રીતે કામ કરવાનો લાઈસન્સ છે. ખાલી જગ્યાઓ ન ભરવાનો નિર્ણય યોગ્ય કારણોસર પ્રામાણિકપણે લેવો પડશે. અને જો તેમાંથી કોઈ પણ ખાલી જગ્યાઓ ભરવામાં આવે, તો રાજ્ય ભરતી પરીક્ષામાં પ્રતિબિંબિત

ઉમેદવારોની તુલનાત્મક ગુણવત્તાને માન આપવા માટે બંધાયેલ છે,
અને કોઈ પણ ભેદભાવને મંજૂરી આપી શકાતી નથી.

કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ ચંદીગઢ વિરુદ્ધ દિલબાગ સિંહ અને અન્યો અન્ય, [૧૯૯૩]

૧ એસ. સી. સી. ૧૫૪ માં, આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"સિવિલ પોસ્ટ પર નિમણૂક માટે પસંદ કરાયેલા ઉમેદવાર તરીકે પસંદગી યાદીમાં સ્થાન મેળવનાર ઉમેદવારને આવી નિમણૂક માટે હકદાર એવા કોઈ ચોક્કસ નિયમની ગેરહાજરીમાં આવા પદ પર નિમણૂક કરવાનો અસમર્થનીય અધિકાર પ્રાપ્ત થતો નથી. તેમની બિન-નિમણૂકથી તેઓ ત્યારે જ વ્યથિત થઈ શકે છે જ્યારે વહીવટ મનસ્વી રીતે અથવા કોઈ પ્રામાણિક કારણોસર આવું કરે. તેથી આવા ઉમેદવાર, ઉમેદવારોની પસંદગીની યાદીમાં તેમના નામને સ્થાન મળવાથી તેમની નિમણૂક થવાની કાયદેસર અપેક્ષા હોય તો પણ, પ્રામાણિક અને માન્ય કારણોસર આવી પસંદગીની સૂચિ રદ કરવામાં આવે તે પહેલાં તેમને સાંભળવાનો અધિકાર હોવાનો દાવો કરી શકતા નથી. તાત્કાલિક કિસ્સામાં, જ્યારે ચંદીગઢ વહીવટીતંત્રે ફરિયાદો સ્વીકારી અને પસંદગીની સૂચિને રદ કરી ત્યારે તેણે

પ્રામાણિક અને માન્ય કારણો વિના મનસ્વી રીતે કામ કર્યું હોવાનું કહી શકાય નહીં.

બબીતા પ્રસાદ અને અન્યો ઓ. આર. એસ. વિ. બિહાર રાજ્ય અને અન્યો ઓ. આર. એસ., [૧૯૯૩] Supp.૩ એસ. સી. સી. ૨૬૮, આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે ઉપરોક્ત કેસમાં તૈયાર કરવામાં આવેલી પેનલને શિક્ષકોની નિમણૂક માટે કોઈ નિહિત અથવા અસમર્થનીય અધિકાર પ્રદાન કરતી હોવાનું ગણી શકાય નહીં. આ અદાલતે આગળ કહ્યું હતું કે:

"પેનલમાં લાવવામાં આવેલા ઉમેદવારોને સરકારી ખર્ચે તાલીમ માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા તે માત્ર હકીકતનો અર્થ એ પણ નથી કે તેમની તાલીમ પૂર્ણ થયા પછી નિમણૂક માટે તેમની તરફેણમાં કોઈ અધિકાર બનાવવામાં આવ્યો હતો કારણ કે તાલીમનો હેતુ ઉમેદવારોને યાદીમાં લાવવા માટે લાયકાત આપવાનો હતો.

[૧૯૭૪] ૩ એસ. સી. સી. ૨૨૦ માં નોંધાયેલા હરિયાણા રાજ્ય વિરુદ્ધ સુભાષ ચંદ્ર મારવાહ અને અન્ય ના કેસમાં, આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"ખાલી જગ્યાઓનું અસ્તિત્વ ઉમેદવારને નિમણૂક માટે પસંદ થવાનો કાનૂની અધિકાર આપતું નથી. આ પરીક્ષા એ બતાવવાના

હેતુથી છે કે કોઈ ચોક્કસ ઉમેદવાર વિચારણા માટે પાત્ર છે. નિમણૂક માટેની પસંદગી પછીથી આવે છે. ત્યારબાદ કેટલી નિમણૂકો કરવામાં આવશે તે નક્કી કરવાનું કામ સરકાર માટે ખુલ્લું છે. ઉમેદવારનું નામ યાદીમાં દેખાય છે તે માત્ર હકીકત તેને નિમણૂક કરવાના આદેશ માટે હકદાર બનાવશે નહીં. ખરેખર, જો રાજ્ય સરકાર નિમણૂક માટે પસંદગી કરતી વખતે યાદીમાં આપેલા ક્રમથી અલગ થઈ ગઈ હોત, તો રાજ્ય સરકાર આ સંદર્ભમાં નિયમોથી અલગ થઈ ગઈ હોવાના આધારે કાયદેસરની ફરિયાદ થઈ હોત.

આદેશ જારી કરીને કોઈ સત્તાને કંઈક કરવા માટે દબાણ કરવા માટે તે દર્શાવવું આવશ્યક છે કે કાયદો તે સત્તા પર કાનૂની ફરજ લાદે છે અને પીડિત પક્ષને તેની કામગીરીને લાગુ કરવા માટે કાયદા હેઠળ કાનૂની અધિકાર છે કારણ કે યાદીમાં સામેલ તમામ ૧૫ વ્યક્તિઓની નિમણૂક કરવાની રાજ્ય સરકાર પર કોઈ કાનૂની ફરજ નહોતી અને અરજદારોને તેની કામગીરીને લાગુ કરવા માટે નિયમો હેઠળ કોઈ કાનૂની અધિકાર નથી તેથી અરજી સ્પષ્ટપણે ખોટી હતી. યુ. પી. ભૂમિ સુધાર નિગમ લિમિટેડના કિસ્સામાં વિરુદ્ધ શિવ નારાયણ ગુપ્તા.[૧૯૯૪] માં અહેવાલ આપ્યો. ૨ એસ. સી. સી. ૫૪૧, આ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

".....અમારું માનવું છે કે હાઈકોર્ટ આ કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં આદેશ જારી કરવામાં પેટન્ટ ભૂલમાં પડી ગઈ હતી. આ અદાલતે અધિકૃત રીતે નક્કી કર્યું છે કે જો ખાલી જગ્યા ઉપલબ્ધ હોય અને નોકરીદાતા નિમણૂક કરવાનો પ્રામાણિક ઇનકાર કરે તો પણ, પસંદગીના ઉમેદવારને નિમણૂકનો દાવો કરવાનો કોઈ અધિકાર નથી. વર્તમાન કેસમાં, વર્ષ ૧૯૯૧માં નિયામક મંડળ દ્વારા આ પદ નાબૂદ કરવામાં આવ્યું હતું. શિવ નારાયણ ગુપ્તાએ હકીકતમાં આ પદને નાબૂદ કરવાની કોર્પોરેશનની કાર્યવાહીને હાઈકોર્ટ સમક્ષ પડકારી હતી. ન તો આ કેસની હકીકતો કે ન તો આ વિષય પરનો કાયદો શિવ નારાયણ ગુપ્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ અરજીમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા કોઈ દખલગીરીની બાંહેધરી આપે છે. શંકરસન દાસ કેસમાં બંધારણીય બેન્ચનો ચુકાદો હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજ સમક્ષ ટાંકવામાં આવ્યો હતો. અમે એમ કહેવા માટે બંધાયેલા છીએ કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશ ઉપરોક્ત ચુકાદાના બંધનકર્તા ગુણોત્તરની પ્રશંસા કરવામાં નિષ્ફળ ગયા.

ભારત સરકાર, નાણાં મંત્રાલય, આર્થિક બાબતોના વિભાગ (બેંકિંગ વિભાગ) દ્વારા "પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંકોમાં ક્લેરિકલ કેડર કર્મચારીઓની ભરતી" વિષય પર તા.૩૧.૦૩.૧૯૯૩ ના બહાર પાડવામાં આવેલા પરિશિષ્ટ-J તરફ અમારું

ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું. ઉપરોક્ત સંદેશાવ્યવહારમાં, સમસ્યાનું સમાધાન કરવા માટે તમામ બેંકિંગ સેવાઓ ભરતી બોર્ડના અધ્યક્ષને કાર્યવાહી કરવાની સલાહ આપવામાં આવી હતી. અમે ફક્ત ક્રિયા II ના સંદર્ભમાં ચિંતિત છીએ જે આ રીતે વાંચે છે:

"જે ઉમેદવારોની આર. આર. બી. ના કારકુનની જગ્યાઓ માટે પહેલેથી જ પસંદગી કરવામાં આવી છે પરંતુ હજુ સુધી તેમની નિમણૂક કરવામાં આવી નથી, સંબંધિત બી. એસ. આર. બી. બોર્ડની નીચેની માર્ગદર્શિકાનું પાલન કરી શકે છે:

એ. બી.એસ.આર.બી.એસ તેમની વાસ્તવિક જરૂરિયાતનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે રાજ્યમાં તમામ આર. આર. બી. પાસેથી ઇન્ડેન્ટ્સ આમંત્રિત કરી શકે છે.

બી. જો બિન-શોષિત ઉમેદવારોની સંખ્યા આરઆરબી પાસેથી પ્રાપ્ત ઇન્ડેન્ટ્સ કરતાં વધુ હોય તો તેઓ એવા ઉમેદવારોને ઓળખી શકે છે જેઓ જાહેર ક્ષેત્રની બેંકોમાં પોસ્ટિંગ માટે 'ઉંમર, લાયકાત વગેરે' ના સંદર્ભમાં જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરે છે.

સી. તેઓ જાહેર ક્ષેત્રની બેંકોમાં તેમની પોસ્ટિંગ માટે ઉપર જણાવ્યા મુજબ લાયક ઠરેલા ઉમેદવારો પાસેથી વિકલ્પ મેળવી શકે છે.

ડી. ઉમેદવારોનો આક્ષેપ આર. આર. બી./જાહેર ક્ષેત્રની બેંકો પર આર. એસ. આર. બી. દ્વારા પહેલેથી જ તૈયાર કરવામાં આવેલી મેરિટ લિસ્ટના ક્રમમાં કરી શકાય છે અને માત્ર તે જ ઉમેદવારોને આ બેંકોને ફાળવવામાં આવશે જેઓ તે મેરિટ લિસ્ટમાં આવે છે અને જાહેર ક્ષેત્રની બેંકો માટે પાત્ર છે.

૨. ઉપરોક્ત ઉપરાંત, બી. એસ. આર. બી. આ સંબંધમાં બિન-શોષિત ઉમેદવારોનો વિકલ્પ મેળવ્યા પછી, આ રાજ્યોના આર. એસ. આર. બી. દ્વારા નજીકના રાજ્યોમાં આર. આર. બી. માં બાકીના બિન-શોષિત ઉમેદવારોને સમાવી લેવાની શક્યતા પણ શોધી શકે છે.

તેમના દ્વારા દાખલ કરાયેલા જવાબી સોગંદનામામાં પ્રતિવાદીઓએ જણાવ્યું છે કે તા.૩૧.૦૩.૧૯૯૩ નો પત્ર વિશેષ રજા અરજીઓ સાથે જોડવામાં આવ્યો નથી. આ નિવેદન સાચું નથી. બીજો પત્ર પરિશિષ્ટ-જે તરીકે જોડવામાં આવ્યો છે અને પેપર-બુકના પાન ૭૭ પર છે. તા.૩૧.૦૩.૧૯૯૩ નો પત્ર એ ખૂબ જ સ્પષ્ટ કરે છે કે રિટ અરજદારો માટે કાર્યવાહીનું કારણ બી. એસ. આર. બી. સામે છે અને અપીલકર્તા-બેંક સામે નહીં.

ભારત સરકારનું પરિપત્ર તારીખ ૩૧.૩.૧૯૯૩, જે આ અદાલતના તારીખ ૧૨.૧.૧૯૯૬ ના આદેશ દ્વારા વર્તમાન કેસ સુધી લંબાવવામાં આવ્યું છે, તે અગાઉથી ધારે છે કે પરિણામોની જાહેરાત પહેલાં અને પરિણામો જાહેર થયા પછી પણ ઇન્ડેન્ટમાં સુધારો થઈ શકે છે અને વૈકલ્પિક મર્દાનગી નક્કી કરવામાં આવી છે, ન તો પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંકો અધિનિયમ, ૧૯૭૬ કે ન તો પ્રાદેશિક ગ્રામીણ બેંકો (અધિકારીઓ અને અન્ય કર્મચારીઓની નિમણૂક અને બઢતી) નિયમો, ૧૯૮૮, કાપણીને પ્રતિબંધિત કરે છે અને/અથવા આદેશ આપે છે કે સેલક્ટીની નિમણૂક થવી જોઈએ. કોઈ નિયમ લાગુ કરવામાં આવ્યો નથી.

પ્રતિવાદીઓ માટે વિદ્વાન વકીલે કાનૂની સ્થિતિ પર વિવાદ કર્યો ન હતો. તેમની દલીલ બી. એસ. આર. બી. ના તારીખ ૨૮.૧૧.૧૯૮૮ ના પત્ર પર આધારિત હતી અને તેમણે જણાવ્યું હતું કે શ્રી સૂર્ય પ્રસાદ રથની નિમણૂક કરવામાં આવી છે, જ્યારે તેમનાથી ઉપરના લોકોની નિમણૂક કરવામાં આવી નથી. પાન ૧૩૦ પર ૨૮.૧૧.૧૯૮૮ તારીખનો સંદેશાવ્યવહાર બેંકના જવાબ સાથે (પેપર બુકના પાન ૧૦૯ પર) વાંચવો પડશે જ્યાં બેંકનો પ્રશ્ન મેરિટ સૂચિ વિશે હતો. વધુમાં એક બાબત સ્પષ્ટ છે કે પસંદગી ક્વો બેંક છે. બેંકમાં નીચલા પસંદગીકારને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવ્યું હતું તે દર્શાવવા માટે કોઈ તથ્યાત્મક પાયો નાખવામાં આવ્યો ન હતો.

અમે પહેલેથી જ નોંધ્યું છે કે જાહેરાત અખબારોમાં પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ પરીક્ષાઓ તા.૨૦.૦૩.૧૯૮૮ ના રોજ યોજાઈ હતી, તેમ છતાં બેંકે પસંદગી અને પરિણામોના પ્રકાશનની જાણ કરતા પહેલા ૨૩.૦૮.૧૯૮૮ દ્વારા સુધારેલ ઇન્ડેન્ટની જાણ કરી હતી. ઇન્ડેન્ટને કાપવા માટે બેંક પાસે પ્રામાણિક અને વાસ્તવિક કારણો હતા. જો બેંકોને અધિકારીઓ અને ફિલ્ડ સુપરવાઈઝર્સને તેમના જરૂરી ઇન્ડેન્ટ કરતાં વધુ સમાવવા માટે દબાણ કરવામાં આવે, તો તેની બેંક પર ગંભીર અસર પડશે અને જાહેર હિત ગંભીર રીતે પૂર્વગ્રહ યુક્ત રહેશે કારણ કે ઘણા કર્મચારીઓને બિનજરૂરી રીતે જાળવી રાખવા પડશે અને જાહેર નાણાં તેમના પર ખર્ચવા પડશે. જ્યારે જાહેર હિત ખાનગી હિત સાથે સ્પર્ધા કરે છે, ત્યારે ખાનગી હિતએ જાહેર હિતને રસ્તો આપવો પડશે. આ કિસ્સામાં, બી. એસ. આર. બી. ના નિર્દેશ મુજબ અપીલકર્તા-બેંકને સમાવવા માટે કહેવાથી જાહેર આવકને નુકસાન થશે. બેંક દ્વારા હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશનમાં દાખલ કરવામાં આવેલા જવાબી સોગંદનામામાં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે પ્રવાહિતા કટોકટી, નવી શાખાઓ ખોલવા પર પ્રતિબંધનો આદેશ અને કૃષિ ગ્રામીણ ઋણ રાહત યોજનાના અમલીકરણને કારણે થયેલા નાણાકીય બોજને કારણે અને રાષ્ટ્રીય ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાને કારણે, બેંકે જાહેરાતના સમયે ઇન્ડેન્ટ આપવામાં આવ્યા હોવા છતાં જગ્યાઓ ન ભરવાનો નિર્ણય લીધો હતો. આમ, એવું જોવા મળે છે કે બેંકનો જગ્યાઓ ન ભરવાનો નિર્ણય નાણાકીય કટોકટીને કારણે હતો.

તેથી, પ્રતિવાદીઓ/રિટ અરજદારોને નિમણૂક પત્રો જારી કરવા માટે કોઈ નિર્દેશ આપી શકાતો નથી, જો કે તેઓ પસંદગી પ્રક્રિયામાં સફળ થયા છે.

ઉપરોક્ત નિર્ણય હોવાથી, અમે એવું માનીશું કે સામાવાળાઓ/રિટ અરજદારોએ કોઈ અયોગ્ય અધિકાર મેળવ્યો ન હતો અને તમામ ખાલી જગ્યાઓ ન ભરવાનો નિર્ણય પ્રામાણિક કારણોસર લેવામાં આવ્યો હતો અને સામાવાળા દ્વારા માંગવામાં આવેલા નિર્દેશો જારી કરી શકાતા નથી.

આજે સ્થિતિ એ છે કે અપીલકર્તા-બેંકે એક સોગંદનામું દાખલ કર્યું છે કે તેણે આ અદાલતના તારીખ ૧૨.૧.૧૯૯૬ ના આદેશનો અમલ કેવી રીતે કર્યો છે.તેમાં પેરા ૪ માં દર્શાવ્યા મુજબ, બેંકમાં કોઈ પણ કેડરમાં કોઈ ખાલી જગ્યા નથી.ભારત સરકારની સુધારેલી માર્ગદર્શિકામાં અપીલકર્તા-બેંકને વધારાનું માનવબળ ધરાવતી હોવાનું ઓળખવામાં આવ્યું છે. આજે સંચિત નુકસાન ૩૯.૬૫ કરોડની રેન્જમાં છે.

આ અદાલતના આદેશને અનુસરીને, પ્રતિવાદીઓમાંથી ત્રણની નિમણૂક કરવામાં આવી છે.તેઓ છે:

(અ) શ્રી પદ્મજ કુમાર દાસ (ઓજેસી નંબર ૧૮૬૬)

(બી) શ્રી અલેખા પ્રસાદ બેહરા (ઓજેસી નંબર ૨૯૮૧)

(સી) શ્રી ત્રિદીપ કુમાર દાસ (ઓજેસી નંબર ૫૦૫૨)

આજે જાહેરાતને ૧૫ વર્ષ વીતી ગયા છે અને આ અદાલતના તા.૧૨.૧.૧૯૯૬ ના આદેશને સાત વર્ષ વીતી ગયા છે. સ્થાયી કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, પ્રતિવાદીઓને કોઈ અસમર્થનીય અધિકાર નથી.

જો કે, પક્ષો વચ્ચે ન્યાય કરવા અને ઇક્વિટીને સંતુલિત કરવાના દષ્ટિકોણથી, અમે નીચેના નિર્દેશો જારી કરીએ છીએ:

(એ) જો, જોકે, બેંકના વ્યવસાયમાં વધુ ખાલી જગ્યાઓ ભરવાની જરૂર પડશે અને જો તે પ્રતિવાદીઓ/રિટ અરજદારોનો વારો મેરિટ સૂચિ અનુસાર આવશે, તો અમને કોઈ શંકા નથી કે સંબંધિત પ્રતિવાદીઓ/રિટ અરજદારોને નિયમો અનુસાર સેવામાં સમાવી લેવામાં આવશે.

(બી) જો કોઈ કેડરમાં ખાલી જગ્યાઓ હોય તો નિમણૂક યોગ્યતા/પસંદગી ચાલીના આધારે કરવામાં આવશે.

(સી) પસંદગીની યાદી હવેથી બે વર્ષ સુધી અમલમાં રહેશે.

(ડી) અપીલકર્તા-બેંક, અમે આશા રાખીએ છીએ કે, યોગ્ય કિસ્સાઓમાં વય મર્યાદામાં છૂટછાટના પ્રશ્ન પર વિચાર કરશે જેથી તેમની મુશ્કેલી ઘટાડી શકાય.

ઉપરના ફકરામાં જણાવેલા કારણોસર આ અપીલમાં આક્ષેપ કરાયેલ ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટની પૂર્ણ પીઠ અને ખંડપીઠે વ્યક્ત કરેલા અભિપ્રાયને અમે સ્વીકારવામાં અસમર્થ છીએ.

કુલ બેન્ચના તા.૧૪.૯.૧૯૯૩ ના ચુકાદા અને હાઈ કોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચના તા.૨૬.૯.૧૯૯૪ ના ચુકાદાને રદ કરવામાં આવે છે અને અપીલકર્તા-બેંક દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે. જો કે, ખર્ચ અંગે કોઈ ઓર્ડર આપવામાં આવશે નહીં.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/

her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.